

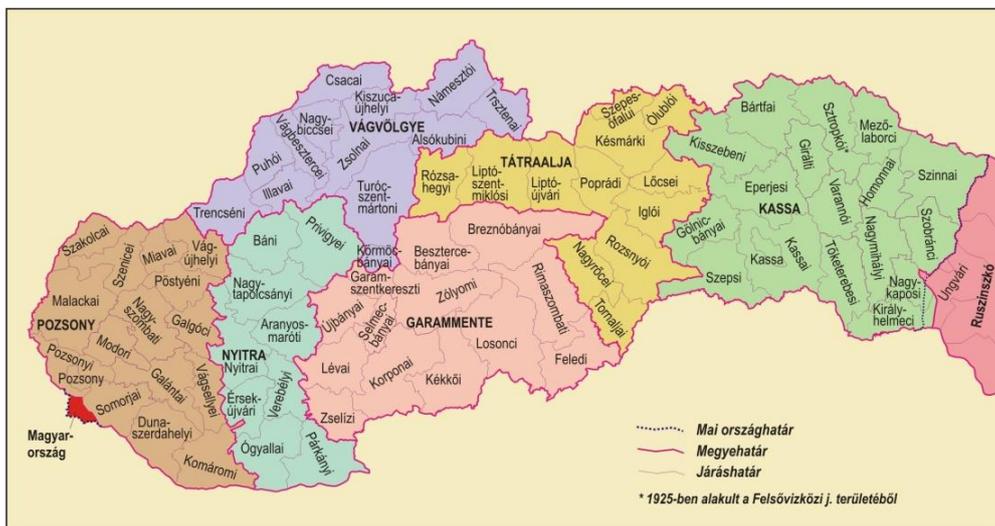
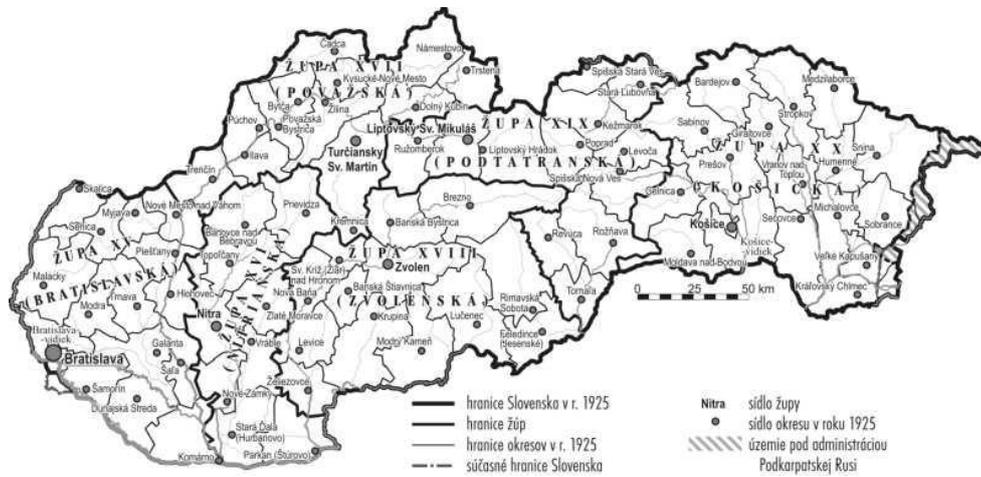
Szlovákia közigazgatási változásai

A mai Szlovákia a földrajzi szakirodalomban hagyományosan Felvidék néven volt ismeretes a történelmi Magyarországon, majd az 1920-as Trianoni Békeszerződés után megalakult Csehszlovákia öt (Csehország, Morvaország, Szilézia, Szlovákia, Kárpátalja) tartományának egyike lett Slovensko.

Csehszlovákia – fennállása teljes ideje alatt – meglepő gyakorisággal alakította át közigazgatási rendszerét. Az 1919-22 közötti átmeneti időszakban 16 megye és közel száz járás volt – alapjában véve a Magyarországtól odakerült területek régi közigazgatása maradt meg néhány kisebb összevonással, kiigazítással. A csehszlovák-lengyel határ kiigazításával 1922-re alakultak ki Csehszlovákia új határai. (1923 végéig Csehszlovákiától 4 község került át Romániához, 1 Magyarországhoz, viszont Kárpátaljához került 3, Sziléziához 2 község).

A nagyzsupák (nagy megyék) rendszerét 1922-ben hozták létre, s 1927-ig üzemelt, ekkor már a járáshatárokat is (meglehetősen célszerűen) átalakították, s ezek már a későbbi időszakok rendszereihez is jelentősen hasonlítottak. (Az 1921-es népszámlálás adatait ebben a rendszerben publikálták.)

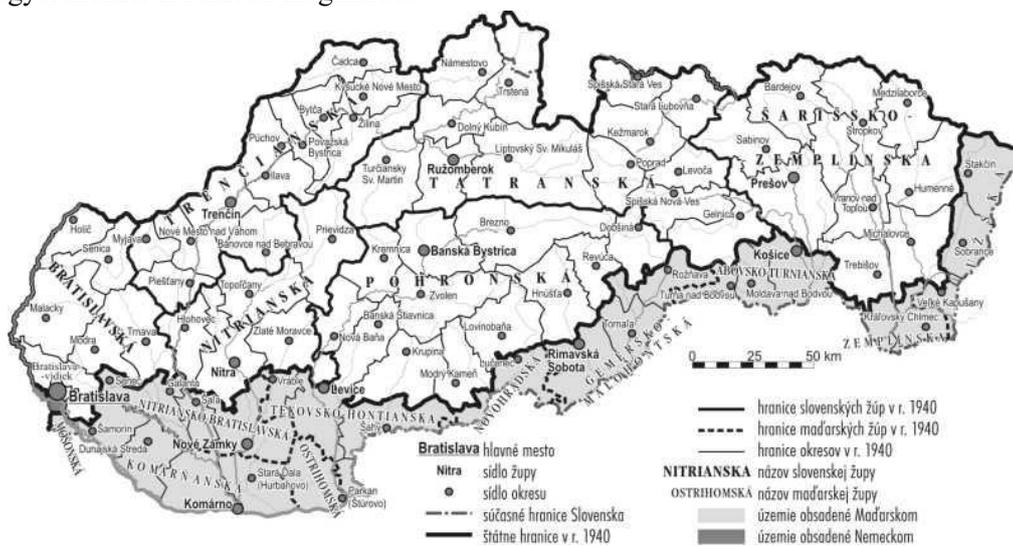
A következő 1927-es átszervezéskor megszüntették a megyéket és az országot három tartományra osztották, a járáások megmaradtak. (Az 1930-as adatokat eszerint publikálták.)

Csehszlovákia 1939-re befejeződött szétdarabolása után a néhány évre önállóvá vált (megcsonkított) Szlovákiában a megyerendszert átmenetileg visszaállították és természetesen a megye- és járáshatárokat a déli területek elvesztése miatt módosították.

A Magyarországhoz első bécsi döntés (1938. nov. 2.) értelmében visszacsatolt dél-szlovákiai területen egy elég sajátos átmeneti közigazgatási rendszert alakítottak ki: a Trianon utáni anyaországbeli közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyerendszer is részben megmaradt.

Az 1945 utáni Csehszlovákia keleti határa véglegesen megváltozott: az egykori Slovensko-hoz tartozott Kráľovský Chlumeč és Veľké Kapušany okrese (járások) 7, illetve 6 települése 1945 Kárpátaljához került, az Ungvár melletti Lakárd pedig Csehszlovákiához. Ezeken kívül 3 Pozsonytól délre fekvő magyarországi helység került Csehszlovákiához (Pozsonyi hídfő.). Ezért nem hasonlíthatók össze egy az egyben az 1921-es és 1930-as Slovensko és a mai Szlovákia adatai, hiszen nem pontosan ugyanarról, ugyanakkora területről és népeességről van szó. (Az eltérés valójában nem volt különösebben nagy: 1930-ban 9 ezer fő.)

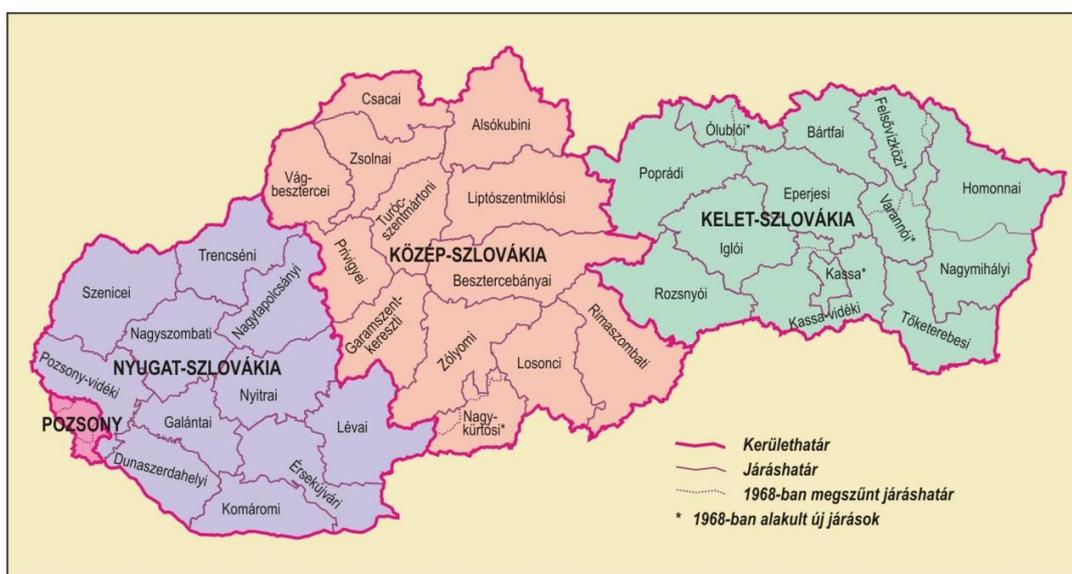
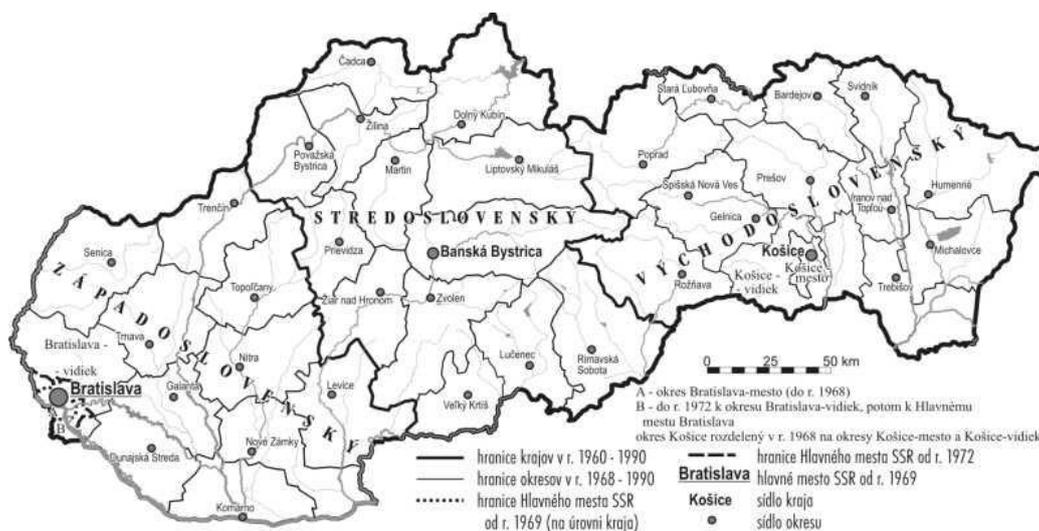
A közigazgatásban átmenetileg visszatértek a világháború előtti járási alapú rendszerhez, de 1949-ben egy alapjaiban új 6 kerületből, s azon belül 92 járásból álló rendszert alakítottak ki, amely 1960-ig volt érvényben.

SZLOVÁKIA KÖZIGAZGATÁSA TÉRKÉPE
 1949-60

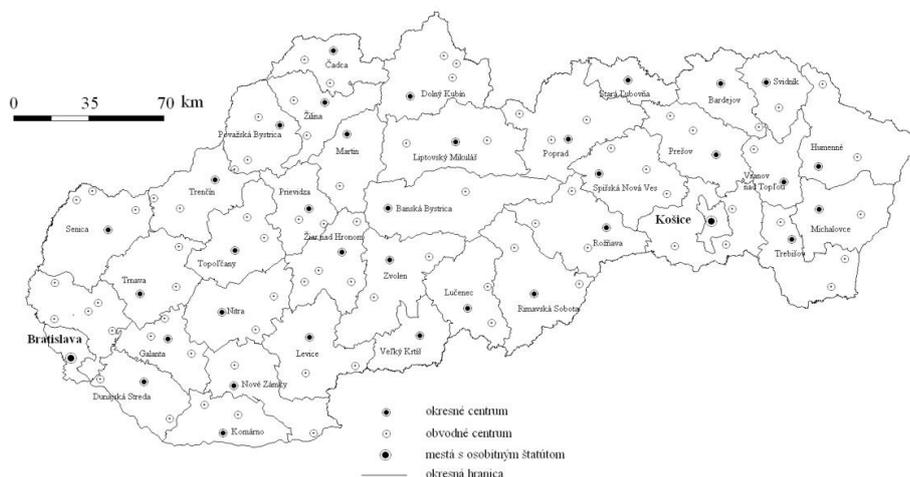
A "szocialista centralizáció" jelszavával 1960-ban megalkotott rendszer (kisebb-nagyobb változtatásokkal) meglepően tartósnak bizonyult. Az eredeti rendszerben három kerületben 35 meglehetősen nagy járást hoztak létre, majd 1968-ban Pozsonyt külön kerületté léptették elő, s négy új járás megalakításával azok száma is 4-el több lett.

Ez a közigazgatási rendszer 1990-ig kitartott és az előzőekhez képest működőképesebb volt.

A közelgő EU csatlakozás miatt azonban a NUTS rendszerhez való igazodási szándék miatt 1990-ben a kerületeket megszüntették és a 38 okrest (járást) 121 kisebb körzetre (obvod) osztották. Utóbbiak nem közigazgatási egységek voltak, hanem általában kisebb városok olyan körzetei, amelyekben néhány igazgatási vagy engedélyezési eljárás helyi ügyintézését lehetővé tették. (Valamennyire a magyarországi kormányhivatalokhoz lehetne talán ezeket hasonlítani.)

ÚZEMNO - SPRÁVNE ČLENENIE SLOVENSKA V ROKOCH 1990 - 1996

Szlovákia 1993. január 1-én függetlenné vált és végre Szlovákia Kormánya szervezhette meg az ország új közigazgatási rendszerét. Szlovákia az 1996-os közigazgatási reform óta 8 kerületre (kraj), azon belül összesen 79 járásra (okres) oszlik, s az ország területén 2890 helység, ebből 141 város található.

A szlovákiai járások népességének száma igen nagy mértékben különbözik. Legtöbben az Eperjesi járásban (okres Prešov) élnek: 172804-en, legkevesebben a Mezőlaborci járásban (okres Medzilaborce): 11056-en. A járások, mint területi államigazgatási egységek 2003-ban megszűntek, azóta csak statisztikai egységekként léteznek. 2004 és 2013 között új államigazgatási egységeket, ún. körzeteket hoztak létre, általában 2-3 korábbi járás összevonásával. (Egyetlen járás lett felosztva két körzetre: az Érsekújvári járás Érsekújvári és Párkányi körzetekre.) 2013 végétől a járási hivatalok újjáalakultak a korábbtól némileg eltérő jogkörökkel. Hozzá kell tennünk, hogy ez közigazgatási rendszer komoly politikai és társadalmi viták és küzdelmek közepette alakult ki. Ebből egyet említenénk meg: Keresztúr és Pinc községek a magyar politikai pártok lobbizása eredményeképpen kerültek vissza a Poltáritól a Losonci járáshoz 2002-ben.

(A Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája az Európai Unió (EU) által készített földrajzi alapú kódolási rendszer. Legtöbbször csak a francia elnevezést rövidítve NUTS-rendszernek nevezik. A rendszert statisztikai célból, az országok adminisztratív egységeinek azonosítása miatt hozták létre 1988-ban, így az eltérő fejlettségű területeket területi szinten lehetett elemezni, majd támogatni. A teljesség kedvéért: NUTS 1: Szlovákia, NUTS 2: 4 régió, NUTS 3: 8 kerület, NUTS 4: 79 járás, NUTS 5: 2890 városi, városrészi és települési önkormányzat. A négy régió: 1. Pozsonyi: Pozsonyi kerület, 2. Nyugati: Trencséni, Nagyszombati és Nyitrai kerületek, 3. Középső: Zsolnai és Besztercebányai kerület, 4. Keleti: Kassai és Eperjesi kerület.)

